

THE SWEDISH FOUNDATION
FOR HUMAN RIGHTS

2019-10-29

Kulturdepartementet

Remissvar till Ds 2019:15 Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor

Fonden för mänskliga rättigheter (MR-Fonden) tackar för möjligheten att inkomma med svar och välkomnar utredningens förslag om att inrätta en myndighet för romska frågor. Det är otvivelaktigt att det föreligger brister vad gäller romers tillgång till lika rättigheter och möjligheter samt att romer alltför utsätts för omfattande diskriminering och kränkningar av mänskliga rättigheter. MR-Fonden delar därför utredningens bedömning att situationen är allvarlig och att det finns behov av långsiktighet och stadga i arbetet framåt och tror att en myndighet skulle utgöra en stabil grund för detta.

MR-Fonden vill betona att en sådan myndighet måste ha tillräckliga resurser – såväl ekonomiska som personella, en stark förankring hos den romska minoriteten, samt arbeta rättighetsbaserat, det vill säga att utgå ifrån principerna om icke-diskriminering, delaktighet, transparens och ansvarsutkrävande. Ytterst viktigt är också förståelsen om att ”romska frågor” är tvärasektoriella och befintliga myndigheter måste därmed fortsätta arbetet inom sina respektive ansvarsområden.

4.2. En myndighet för romska frågor ska inrättas

MR-Fonden uppmanar regeringen att överväga att inkludera *antiziganism* i myndighetens namn för att signalera förståelsen av grundorsaken till minoritetens utsatta situation.

4.6.1. Samlad bedömning – värmyndighet

MR-Fonden föreslår att regeringen undersöker möjligheten att inrätta myndigheten under den aviserade oberoende institutionen för mänskliga rättigheter. MR-Fonden vill påminna om behovet av att institutionen för mänskliga rättigheter enligt Parisprinciperna inrättas skyndsamt och ges tillbörliga förutsättningar för att kunna verka. En sådan institution har stora möjligheter att påverka efterlevnaden av mänskliga rättigheter i Sverige på ett positivt sätt.

Behov av upprättelsearbete

För att en myndighet för romska frågor ska ha legitimitet och förtjäna tillit hos den romska minoriteten krävs ett parallellt grundligt upprättelsearbete. Det är i detta sammanhang viktigt att det vidtas åtgärder som markerar att majoritetssamhället tydligt tar avstånd från och ansvar för den antiziganism som romer utsätts för. För att avståndstagandet ska kunna bidra till att skapa en grund för framtiden krävs att det också följs av utfästelser om åtgärder som förhindrar upprepning. Upprättelsearbetet skulle kunna ta sig uttryck i en

sanningskommission, men en sådan liksom andra åtgärder behöver förankras hos den romska minoriteten för att ge positiva effekter.

Utifrån samlade erfarenheter av upprättelsearbete rekommenderar MR-Fonden¹:

- att en officiell ursäkt från statsministern framförs
- att upprätta permanenta minnesmärken,
- att den internationella romadagen blir allmän flaggdag,
- att en fond skapas där ekonomiskt stöd ska kunna sökas för att driva strategiskt viktiga fall som kan bidra till upprättelse för romer,
- att officiella namn på platser eller ting som använder sig av kränkande benämningar såsom t.ex. *zigenare* eller *tattare* tas bort,
- att skadeståndsnivåer vid människorättskränkningar ställs i proportion till den upplevda skadan på ett tydligare sätt.
- att attitydundersökningar och historisk forskning genomförs för att ytterligare kunna förstå omfattningen av rasismen mot romer.

Efterlevnad av Sveriges folkrättsliga åtaganden

Fonden för mänskliga rättigheter vill i sammanhanget påminna om Sveriges folkrättsliga åtaganden. En bättre efterlevnad av åtagandena skulle förbättra situationen för den romska minoriteten avsevärt.

I Sverige är det svårt att erhålla upprättelse om ens ekonomiska, sociala, och kulturella rättigheter har kränkts. I och med att det svenska rättighetsskyddet uteslutande grundar sig i svensk lagstiftning eller Europakonventionen finns det inget väl genomarbetat skydd för kränkningar av ekonomiska, sociala, och kulturella rättigheter (ESK-rättigheter), då dessa inte inkluderas i Regeringsformen eller Europakonventionen på ett komplett sätt. För att åtgärda den bristen bör Sveriges snarast ratificera tilläggsprotokollet till FN:s konvention om ESK-rättigheter och därmed säkerställa möjligheten till individuell klagorätt för de kränkningar som sker i Sverige.

Avslutningsvis står MR-Fonden givetvis till förfogande för att fortsatt bidra med expertis när det gäller efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna och den romska minoritetens upprättelse.

Fonden för mänskliga rättigheter

Ulrika Strand
Generalsekreterare

Detta yttrande har skrivits av folkrättsrådgivare, Charlotta Göller

¹ http://www.humanrights.se/wp-content/uploads/2015/04/Har-Sveriges-romer-fatt-upprattelse_web.pdf